

ΠΡΟΣ ΤΟΥΤΕ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ε΄.

Οὐσιωδέστερας γνώσεις τοῦ δημοτικοῦ
διδασκάλου.

Ἡ κοινή γνώμη ἀπαιτεῖ ἀπολύτως τὴν Ἀνάγνωσιν, τὴν Καλλιγραφίαν, τὴν Ἀριθμητικὴν, καὶ τὴν Ἱερὰν Κατήχησιν. Εἰς ταύτας πρέπει νὰ προσθέσωμεν τοῦλάχιστον τὴν Γραμματικὴν τῆς καθομιλημένης ἔτι τὴν Γεωγραφίαν ὡς ἀναγκαίας, καὶ ἄλλας τινὰς γνώσεις ὡς εἰς ἄκρον ἐπιθυμητάς.

Α΄. Εἰς τὴν ἀνάγνωσιν εἶναι οὐσιώδεις νὰ ἔχη ὁ διδάσκαλος καὶ καλὴν θεωρίαν ἔτι καλὴν πρᾶξιν· δηλαδὴ, νὰ ἐξεύρῃ ὁ ἴδιος, ἔτι νὰ ἐμπορῇ νὰ ἐξηγῇ πρὸς τοὺς μαθητάς του, ὅλα τὰ περιστασιῶν, τόνων, ἐμφάσεως, κτλ. καὶ ἐνταυτῷ ἢ ἰδικῆ τε ἀνάγνωσις νὰ συμφωνῇ μετὰ τὰς ὁδηγίας, τὰς ὁποίας δίδει εἰς αὐτούς, ὥστε νὰ μιμῶνται ἀσφαλῶς τὸ παράδειγμα του.

Β΄. Τὸ ἴδιον δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ἔτι περὶ τῆς γραφῆς.

Ὁ τρόπος ἔτι τῶν δύο πολλὰ γρήγορα γίνεται ἕξις· αἱ δὲ κακαὶ ἕξεις τόσον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ὅσον εἰς τὸ γράψιμον καθεὶς ἐξεύρει πόσον δυσκόλως διορθώνονται. Ὁ διδάσκαλος λοιπὸν πρέπει νὰ ἦναι κατ' ἐξοχὴν καλὸς ἀναγνώστης ἔτι καλλιγράφος, διὰ νὰ μὴν ὀδηγῇ τοὺς μαθητάς του εἰς λάθῃ δυσκολοδιόρθωτα.

Γ. Ἡ ἀριθμητικὴ δικαίως θεωρεῖται ὡς κλάδος οὐσιώδους τῆς μαθησεως. Χρειάζεται εἰς κάθε περίστασιν τῆς ζωῆς, καὶ εἰς κάθε ἄνθρωπον ὁποιασδήποτε τάξεως ἔτι ὁποιοῦδήποτε επαγγέλματος. Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ τὴν γνωρίζῃ κατὰ βάθος. Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐμπορῇ νὰ λύῃ κοινὰ προβλήματα μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν κανόνων ἢ καὶ ἰδικῶν του χειρογράφων, ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὸν λόγον πάσης πράξεως, ἔτι νὰ ἐμπορῇ νὰ δώσῃ κανόνας καὶ ὁδηγίας, ἂν καὶ λείπωσιν ἀπὸ τὸ βιβλίον. Ἀλλῶς δὲν δύναται νὰ προσενηθῇ εἰς τοὺς μαθητάς του κέρμιαν πρακτικὴν ὠφέλειαν, ἔτι πᾶσα πρᾶξις ἀριθμητικὴ θελεῖ ἐκτελεῖσθαι μηχανικῶς.

Δ. Διὰ νὰ παραδίδῃ τὴν κατήχησιν, ἦτοι τὰς ἀρχὰς τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας, (μάθημα οὐσιωδέστατον εἰς πάντα Χριστιανόν), πρέπει νὰ ἔχη ὁ διδάσκαλος γνώσεις περὶ αὐτῆς βασιμίους ἔτι ἐκτεταμένας. Πρέπει νὰ ἦναι γυμνασμένος, καθὼς ἐκεῖνος ὁ ἐράσμιος φίλος ἔτι κατὰ τὴν πίστιν υἱὸς τῆ Ἀποστόλου Ὁ Τιμόθεος, εἰς τὰ ἱερὰ γράμματα, ἦγεν, τὴν ἁγίαν Γραφήν, τὴν ἀλάνθαστον πηγὴν τῶν θερησκευτικῶν μας γνώσεων. Εἶναι πασιδὴλον ὅτι δὲν δύναται ἀπὸ ἂν μόνον φυλλάδιον τῆς κατήχησης, ὅσον καὶ

ἂν τὸ μελετήσῃ, ν' ἀποκτήσῃ τὰς ἀπαιτούμεναι γνώσεις· ὅθεν πολλὰ φρονίμως διέταξεν ἢ κυβέρνησις νὰ παραδίδεται τακτικῶς εἰς τὸ διδασκαλεῖον ἢ ἁγία Γραφή.

Ε΄. Ἡ γραμματικὴ χρειάζεται ὄχι μόνον εἰς ἐκείνας, οἵτινες ἐνασχολοῦνται εἰς τὰ παλαιὰ συγγράμματα, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα ἄνθρωπον. Τί τάχα διδάσκει; Ὁχι ἄλλο παρὰ νὰ ὁμιλῶμεν ἔτι νὰ γράφωμεν ὀρθῶς. Ἐπειδὴ λοιπὸν πᾶς ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ γράφῃ, πρέπει εἰς τὸ προκαταρκτικὸν σχολεῖον νὰ μάθῃ τοῦλάχιστον τὰς ἀρχὰς τῆς γραμματικῆς.

ς. Περὶ δὲ τῆς γεωγραφίας παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ καλὸς ἔτι φιλόανθρωπος πολίτης χρειάζεται νὰ γνωρίζῃ τὴν κατάστασιν, ὄχι μόνον τῆς πατρίδος του, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τοῦ κόσμου. Τὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας λαμβάνει τις ἀπὸ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου, τὴν παλαιὰν καὶ νέαν ἱστορίαν, ἐμπορῶ δὲ νὰ εἴπω καὶ τὴν ἁγίαν Γραφήν, δὲν δύναται κάνειῖς νὰ τὰς ἐννοήσῃ καθὼς πρέπει χωρὶς τὰς γενικὰς γνώσεις, τὰς ὁποίας ἀποκτᾷ ἀπὸ τὴν γεωγραφίαν. Εἶναι ὠφέλιμον· διότι πραγματεύεται περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπάρχουν ἔτι ἄλλα μαθήματα, τὰ ὁποία, ἂν ἔτι δὲν μέλλῃ νὰ τὰ παραδώσῃ ὁ δημοδιδάσκαλος, εἶναι ὅμως πολλὰ ἐπιθυμητὸν νὰ τὰ γνωρίζῃ. Μεταξὺ τούτων εἶναι ἢ Ἱστορία, αἱ ἀρχαὶ τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας, ἢ Ἀστρονομία, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς κινήσεις τῶν πλανητῶν, ἢ Ζωολογία, καὶ ἢ Βοτανικὴ. Οἱ περιέργοι μαθηταὶ θέλουν συχνότατα παρατηρεῖν πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων θέλουν ζητεῖν πληροφορίας. Παραδείγματος χάριν, παρατηρεῖ τις ὅτι δύο ξυλάρια, κολυμβῶντα ἐλευθέρως εἰς τὸ νερὸν, ἔχον κλίσιν τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄλλο, ἢ ὅτι καὶ τὰ δύο σύρονται πρὸς τὸ πλάγιον τοῦ ἀγγείου, ἔτι ζητεῖ ἐξηγήσιν ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του. Πῶς ἐμπορεῖ οὗτος νὰ ἐξηγήσῃ καθὼς πρέπει τὴν ἐλκυσιν, ἐὰν δὲν γνωρίζῃ τὸλάχιστον τὰς ἀρχὰς τῆς Φυσικῆς;— Συμβαίνει ἔλλειψις τοῦ ἡλίου ἢ τῆς σελήνης. Ὁχι μόνον οἱ μαθηταί, ἀλλὰ καὶ οἱ γονεῖς των εἶναι περιέργοι νὰ μάθωσι τὰς αἰτίας τῆ φαινομένης. Ἀπὸ ποῖον νὰ ζητήσωσι πληροφορίας, εἰμὴ ἀπὸ τὸν διδάσκαλον; Αὐτὸς λοιπὸν εἰς ταύτην καὶ εἰς χιλίας ἄλλας περιστάσεις θελεῖ εὐρὴν χρησίμους τὰς ἀστρονομικὰς του γνώσεις. Πρέπει νὰ ἐνθυμῆται προσεῖτι ὁ διδάσκαλος, ὅτι ἔχει χρέος ὄχι νὰ καταπιεῖσῃ ἔτι νὰ ἐμποδίσῃ, ἀλλὰ νὰ διεγείρῃ καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ, τὴν περιέργειαν τῶν μαθητῶν του.—Φ. Δ. Ε.